

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 2 CUARTOS PER TOT ESPANYA
y 10 centaus paper en l' isla de Cuba

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibrería Epanyola, Rambla del Mitj,
núm. 20, botiga, BARCELONA

PREU DE SUSCRICIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA 8 rals
Cuba y Puerto-Rico, 16 rals, Estranger, 18 rals

LO BORDET.—L' ESCENA D' AMOR. (Dibuix de J. Lluís Pellicer).

MANQUET:—«¡Qué 'n sabia en Clavé!... ¡Mare de Dèu y que 'n sabia!...»

(Acte tercer.—Escena III.)

L' EDITOR, ALS LECTORS DE LA CAMPANA DE GRACIA.

L' éxit que vé obtenint lo drama catalá *Lo Bordet*, original del director d' aquest periódich, confirmat per la premsa local ab sos elogis y pèl públich que ha acudit al *Teatro de Catalunya* durant las vuit representacions que del mateix van ja donadas y que han sigut altres tants triunfos per son autor, justifica

la publicació de aquest número especial, que no t'è altre objecte que satisfer la legitima curiositat dels numerosos lectors de la CAMPANA DE GRACIA, y pagar un débil tribut de consideració y apreci al amic y al escriptor que ab tant bona fortuna cultiva l' escena catalana

Avuy que l' éxit de la obra queda plenament sancionat per la premsa y pèl públich, avuy que ja no pot cabre dupte sobre 'l mérit de la mateixa, y ab motiu de la funció que á benefici del autor de lo *Bordet*, se dona aquesta nit en lo citat *Teatro de Catalunya*,

ningú podrá pendre á mal que la CAMPANA DE GRACIA, fassa per ell, lo que ha fet en distintas ocasions per los autors de otras obras celebradas, cenyintse á donar un extracte del argument del drama y alguns dibuixos relatius al mateix deguts al llápis incomparable de Joseph Lluís Pellicer y de Apelles Mestres.

Aquí vá, donchs, lo present número, que desitjo de cor no siga 'l darrer que haja de consagrarse per motius semblants al aplaudit autor de *¡Mal pare!* y *Lo Bordet*.

I. LOPEZ BERNAGOSI.

LO BORDET.

TENDENCIA DEL DRAMA.

A societat assisteix a las infelissas criatures que al naixe 's veuhen abandonadas per sos pares. D' aqui las casas de Maternitat y Expòsits. Y la llei, cuydada de restituïls'hi una familia, deixa a salvo 'l dret dels pares que 'ls han dat lo ser. Aquests poden sempre que vulgan reclamar als expòsits y legitimarlos.

En cambi la llei olvida per complert als pares adoptius que acullen als bordets y se 'ls afillan. Los vinculs que s' estableixen naturalment entre la dida y l' afillat, per carinyosos que s'ian, quedan romputs brutalment aixis que 's presenta 'l pare a reclamar al fill, a qui un dia abandonà, com una carga pesada.

Ni la consideració de que altrs personas han cumplert debers qu' ell deixà olvidats, ni la circumstancia de que han pogut crearse dintre de la familia adoptiva afectes intensos, relacionats algunas vegadas fins ab l' existencia de gent benefactora y caritativa, res es bastant a atenuar lo rigorisme de la llei, y 's veuhen cassos en que una obra de caritat queda cruelment castigada.

Tal es la téssis del últim drama del Sr. Roca y Roca: presentar la familia natural en pugna ab la familia adoptiva a propòsit de un bordet, y resoldre en favor de la última y per medi del sentiment, un conflicte que ab la llei a la mà hauria de ser resolt en sentit contrari, creant una verdadera monstruositat.

En una paraula, en contra de la llei constituïda ha acumulat l' autor de *Lo Bordet* la veu de tot cor honrat, lo crit de tota conciencia recta y las prescripcions de una llei moral, inmensament superior a la llei escrita.

Aquesta idea palpita en tot lo drama desde la primera a l' última escena, conforme veurà 'l lector ab la següent ressenya del

ARGUMENT.

Vivia tranquila en la pintoresca població del Masnou una honrada familia de marinos. Pere Blay, que al comensarse 'l drama es a viatge, y sa esposa Rosa Grau, havian tingut tres fills; pero tots tres se 'ls havian mort poch temps després de naixe.

Per inspiració de la Sra. Rosa, anaren un dia a buscar un bordet a la casa de Maternitat y Expòsits. Ja ab ell, no passaria la pobra dona, sola y trista, las llargas ausencias del marit. Y en efecte, 'l noy creixia y era l' encant, l' únic consol de aquella honesta familia. Si molt se l' estimavan, bés s' ho mereixia. En Martinet era un bon minyó acabat, seguia la carrera de pilot y s' aplicava fins al punt de ser considerat per sos catequètics com lo primer alumno de l' Escola de Nàutica.

Amanyat per aquella familia de la qual formava part integrant, y somiant poderse casar un dia ab l' Elvireta, filla del Sr. Notari, passà en Martinet los primers divuit anys de sa existencia.

En aquesta situació comensa 'l drama.

ACTE PRIMER.

Rosa, ocupada en fer puntas, reb la visita del metje Dr. Pau que li dú noticias del seu marit. En aquella ocasió en Pere Blay se troba navegant de Montevideo a Cuba y tardarà tres mesos a arribar de nou a Espanya. «Que llarchs que son sempre 'ls darrers tres mesos de un viatge!» exclama Rosa ab melancollia, y 's presenta 'l Manquet a notificarl' qu' en Martí, en las oposicions de fi de curs que acaban de celebrarse en l' Escola de náutica, ha obtingut un gran triunfo.

Lo Manquet es tot un tipo. Sent noy eragat de mar; pero enamorat dels corsos de 'n Clavé, al declarar-se la guerra en contra del Perú, va posà en planta 'ls *Nets dels almogàvars*, entrant d' aprenent en la *Numancia*, y una bala peruana l' deixà manco. Impossibilitat pel treball, tornà al Masnou Alla forma part del coro, canta y serveix y fa bés a tothom. Ad una ma no més diu que ja 'n té prou, y l' emplea per encaixar ab totes las personas que l' favoreixen. No té familia; pero té poble, perque tothom l' estima, tothom lo convida y tothom se 'l disputa. Es xistós y té bon cor.

Ell es qui dú a la Rosa la bona noticia del triunfo de 'n Martinet: ell es qui reptà al estudiant de pilot per la modestia que demostra davant de la mare adoptiva y de la seva xicot que ha anat presurosa a donarl' l' enhorabona; ell en fi ab las sévas ocurrencias anima y alegra la honrada casa de 'n Pere Blay.

Però tot de un plegat passa un núvol que apaga tota aquella animació, y converteix en tristesa l' goig de aquella familia. D. Jacinto, pare de l' Elvira, home de sentit recte, pero orgullós del apellido que porta, declara terminantment a la senyora Rosa qu' ell no consentirà may que la seva filla 's casi ab un bort, es a dir, ab un jove que no pot donar rahó, ni de son naixement, ni dels seus pares. Per lo demés en Martinet li es simpàtic; pero ell es noble y resulta massa gran la distancia entre la seva filla y en Martí.

La resolució de D. Jacinto produheix gran sentiment a la Sra. Rosa y un viu dolor a Martinet. Lo Manquet se queda sol, y diu lo següent monòlech, que reproduhim a continuació tant per referirse a aquest moment del drama 'l magnífich dibuix de Apeles Mestres que insertem en la tercera plana del present número, com pels aplausos que 'l públich tributa cada nit al Sr. Capdevila, que 'l diu de una manera magistral:

«¡Pobre xicot! Ferli una trastada de aquest calibre, y en un dia com avuy!... Que 'm dispensi D. Jacinto, això no té perdó de Déu.

»Y are ves que té que veure lo de la sanch, sobres si es vermella ó si es blava... Vaya unas caborias! Vaja, que si en lloch de tractarse de personas, se tractès de

peixos, jo li diria una cosa a aquest senyor.. jo li diria, com es veritat, que 'l peix blau es lo més ordinaril!

»Y aixó de haver conegut ó no haver conegut un als seus pares?... ¡Vete'n aquí un' altra! Es a dir que jo, que soch un pèrdís, sense ofici ni benefici; jo, 'l Manquet, que visch de la caritat de las bonas ánimas del Masnou, jo puch casarme ab la filla del Sr. Notari, perque jo hi tingut pares y porto 'l nom a la borda; mentres qu' ell, un dels noys que fan més honor a la vila... ¡Cà! ¡Mentida! A mi que m' explical... Aquí la qüestió es un' altra... Massa que ho diu en Clavé:

«y escolta los cants bells dels rossinyols, pinsans...»

Pinsans.. pinsans! La qüestió es de pinsans y lo demés son trons. ¡Mala negada de notari, y que li agradan los quartos! Ja té rahó 'l ditxo: «com més té la mar, més brama.»

En aixó 's presenta D. Lluís Giralt, antich pilot y actualment rentista. 'S declara pare de 'n Martinet y acut a reclamarlo, ansiós de donarl' un nom y una fortuna. Ja té, donchs, lo que li falta per casarse ab l' Elvira.

D. LLUIS (Sr. Tutau.)

D. Lluís es un aventurer. Sent jove estimá a una dona, y aquesta siguié mare durant l' ausencia d' ell. Desgraciadament en aquell viatge naufragà, y ella, creyentlo mort, feu portar al seu fill Martí a la casa de Maternitat y 's casà ab un vell molt rich. En tant D. Lluís, escarmentat pel naufragi, deixà la carrera de marino, per dedicarse desenfrenadament al joch de la Bolsa. S' ha vist pobre y rich algunas vegadas, y últimament trobantse apurat se recorda de la mare del seu fill, que viuda, rica y malalta de mort, li concedé la seva má, morint cinch dias després de la boda.

De manera que la codicia y l' afany de reparar sos descalabros bursatils ab la fortuna del seu fill, es lo móvil que de moment l' impulsa a legitimarlo.

Ab molt bonas formas se dirigeix a la Sra. Rosa, la qual se nega resoltament a entregarlo; pero la llei ampara a D. Lluís; un ofici del arcaide manant que se li entregui 'l noy, conomou y aterra a aquella pobra dona, y per últim, al dirli 'l pare que si en Martí per tot aquell dia no es a Barcelona ab ell, perderà una gran part de la seva fortuna, la digna esposa de 'n Pere Blay, perque may pugadir ningú que l' haja perjudicat ni de una malla, oculta 'l seu dolor y s' imposa 'l sacrifici de desferse de aquell noy qu' era sa vida tota.

«¡Ay! exclama al veure 'l marxar: m' han arrancat lo cor»

ACTE II.

Han passat tres mesos. S' ha operat un principi de transformació en lo carácter de 'n Martí. Son pare D. Lluís te motius sobrats per convertirlo en un altre home. Sa mare, al morir sense coneixe'l, otorga testament a favor seu, nombrent usufructuari al pare; pero en lo cas que en Martinet no pogués ó no volgués viure ab ell, anula l' heretament y l' insituició de usufructuari y nombra heréu de confiansa a Pere Blay en persona.

Tal es lo motiu poderós que induheix a D. Lluís a fer naixe l' olvit de sa familia adoptiva en lo cor de 'n Martinet, y aquest, si no se 'n olvida del tot, s' abandona a l' esperansa única de possehir a l' Elvira, que D. Lluís li deixa entreveure, prometentli son apoyo decidit. Ingratituds de jove enamorat. Per altra part D. Lluís comensa a sentirse encantat del seu fill.

En Martí escriu varias cartas a la mare adoptiva; pero aquesta no li respon. ¿Cóm ha de respondreli, si D. Lluís interceptà la correspondència? Lo plan del bolsista es senzill: distreure a 'n en Martí, casarlo si es precis ab l' Elvireta, y entre tant jugar a la bolsa, ab l' esperansa de reintegrarse dels desembolsos operats contra la fortuna del seu fill. Jugador apassionat ha posat teléno y está a totes horas en comunicació directa ab lo bolsin.

Un dia emprén un viatge al Masnou y celebra una entrevista ab D. Jacinto, demanantli la má de l' Elvira pel seu fill. D. Jacinto 's reserva tornarli una resposta dintre de pochos dias, y en efecte, després de haver prés informes de D. Lluís Giralt, acut a visitarlo per tractar del casament. L' entrevista comensa ab molta cortesia y acaba ab una ruptura. Lo notari la sab molt llarga, y sas preguntas respecte a la procedencia de la fortuna de 'n Martí, no pot ó no vol contestarlas D. Lluís; se crusan entre ells conceptes un xich agres, y tot se 'n vá a rodar.

«Hi ha cosas, li diu D. Lluís, que no las sabrà ningú, y molt menos vosté, per més notari que siga.»

«Fará molt bé en reservarlas, respon D. Jacinto; pero sempre 'm quedarà 'l dret de pensar que tal seràn aquestas cosas que no poden dirse.»

Y at anarse'n, exclama: «¡Viva Déu, jo haig d' esbrinarho tot!»

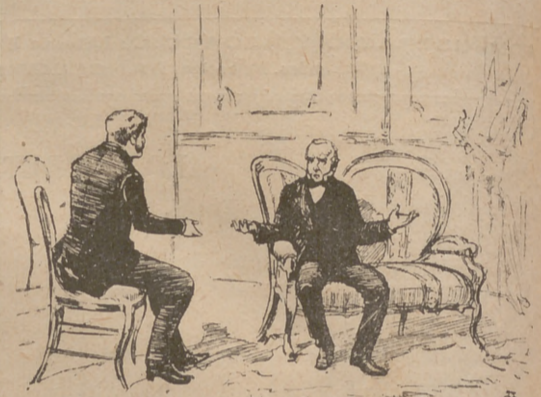
Aixis queda romput lo llás més poderós que unia a

n' en Martí ab son pare. Aquest que li havia promés casarlo, 's nega a donarl' explicacions respecte al rompiment, y 'l jove, desenganyat, sent renaixé de nou en lo seu cor l' amor que sentia avants per sos pares adoptius que may l' havian tractat ab semblant despreci. Llavors aprecia la diferencia entre la casa honrada y franca del Masnou y l' habitació suntuosa y plena de misteris que ocupa D. Lluís, y en tal moment, apareix Pere Blay, bregant ab lo criat que intenta interceptarl' 'l pas.

Martí l' abraça ab efusió. Lo honrat marino será la seva àncora salvadora.

«¡Hola minyó! ¿qué 't tenen prés?» li pregunta al arribar. Y l' hi explica com de retorn del viatge, al saltar al moll li han contat tot, y s' entera ab estranyesa de que las cartas qu' en Martí ha dirigit a la Rosa no han tingut resposta, y sab finalment, que 'l jove no ha anat al Masnou a véurela, perque 'l seu papá li té privat.

Apareix D. Lluís: lo pare natural y 'l pare adoptiu van a trobarse davant per davant. Pere Blay es un home franch y decidit y las hi canta tal com las sent.

LOS DOS PARES.—(Acte 2.º—Escena XIV.)

Als cárrechs que li fá contesta D. Lluís ab evassivas, y entre tant lo teléno li avisa dos vegadas distintas que las cotisacions cauhen: que al bolsin hi ha molt pánich y que 'ls cambis de Madrid venen ab un enter de baixa.

Pere Blay, cremat al veures desatés de aquell modo, mana a 'n en Martinet que vaji dissimuladament a rompre 'ls fil-ferros del teléno, y D. Lluís al notar l' averia que ha sufert l' aparato, fuig disparat com una fletxa.

En tant arriba la Sra. Rosa acompanyada del Manquet. Al saber l' entrada a port del barco en que venia en Pere Blay han anat al moll y allà 'ls han adreçat a la casa de D. Lluís. La Sra. Rosa está pàlida: dú en son rostre las senyals dels més vius sufriments. Segons expresa 'l Manquet li passa lo que diu en Clavé:—«Ay qu' es un fer torment—l' anyorament. Desde que li van pendre 'l noy, s' está morint d' anyoransa.»

Llavors se descubreix l' interrupció de las cartas. En Martinet las donava al criat perque las tirés al correu, y—«Está clar, diu en Blay, lo criat las duya al papá y 'l papá se las papava.»

Desde aquell moment lo brau marino pren la resolució enérgica d' entornarsen lo noy a casa. Saltará per sobre de la llei, no mirarà trevas de cap mena: la seva dona está malalta per culpa de D. Lluís, ell es un bon marit, troba 'l remey allí y se 'l emporta.»

Si en Martí ha tallat los fils del teléno ho ha fet per mandato d' ell: bèn clar ho diu a D. Lluís: «Vosté ha interceptat las relaciones de aquest noy ab la familia a qui ho déu tot, y ell ha interceptat las relaciones de vosté ab la Bolsa, fins aquí están en pau.» Y quantantse davant d' ell y fins amenassantlo, se 'n endú a n' en Martí.

PERE BLAY (Sr. Martí.)

D. Lluís intenta seguirlos; pero apareix un agent de bolsa, notificantli que hi ha una baixa de tres enters, que s' ha insurreccionat la guarnició de Badajoz y que la noticia es oficial.

Lo bolsista cau aclaparat sobre una butaca: ja no es home per corre darrera del seu fill.

«Pero ¿qué fas? ¿Qué no vens? li diu l' agent.

«Tens rahó, exclama D. Lluís: aném a la bolsa.»

ACTE III.

Torném a ser al Masnou. En Martí está trist. Ha intentat veure a l' Elvireta y no ha pogut.—¡Ah tonto! li diu lo Manquet ¿quan t' hi jugas que si jo m' hi em-

penyo dintre de cinch minuts la tens aquí? Ara veuràs si aquest remolcador t'è bons calabrots. Y fuig á buscarla, malgrat la desconfiansa del jove enamorat.

Pere Blay, avants de anarse'n á veure á un company que segons van dirli al arribar, s' está morint, dona compte á n' en Martí del estat de la Sra. Rosa, que ha passat tota la nit desvetllada pensant ab ell y piena de inquietut, per si D. Lluis torna á buscarlo.

—Ja veuràs que s' acosti aquell piratal diu en Blay.
—Es que jo no hi aniria, ni que 'm matessin, exclama en Martí.

Pochs moments després de la sortida d' en Pere Blay, t'è lloch una de las escenas del drama que han sigut més celebradas, y qu' es la que representa 'l notable dibuix de la primera plana, degut al Sr. Pellicer. La reproduhim íntegrament.

L' ESCENA D' AMOR.

MANQUET. (Deede la porta.)

¡Martí!

MARTÍ.

No cridis: la mare dorm.

MANQUET. (Reprimint la veu é imitant lo vapor.)

Xuf... xuf... Aquí está 'l remolcador... Darrera ve la balandra.

MARTÍ. (Encaminantse al foro.)

De cert? (Entra Elvira.) ¡Elvira!

ELVIRA. (Sorpresa.)

Martinet... Tú aquí?... Poch m' ho pensava.

MARTÍ.

Qué no t' ho ha dit aquest? (Per Manquet.—Manquet esclajia la rialla.) Ja n' hauràs fet una de las tevas!...

ELVIRA.

Figúrat, m' ha dit que la Sra. Rosa havia tingut un gran treball. (Manquet continúa rihent.)

MARTÍ.

Aixó li has dit? .

ELVIRA.

Sí, sí... Y que 'm demanava... y que cuylés, sinó no hi fóra á temps. (Manquet riu encare) Y tant serio com m' ho ha dit!

MANQUET. (Rihent.)

Mira, Martí, la tieta era á l' iglesia... y ella no ha fet més que tirarse 'l vel... Ja... ja... ja... Vaja, home, aprenne á festejar... Aixó son estratagemas.

ELVIRA.

Sabs qu' es aixó? Una picardia. Tè, ara me 'n torno.

MARTÍ.

Pero Elvira...

ELVIRA.

No hi ha més... M' ha enganyat.. La senyora Rosa no té res.

MANQUET.

Potser sí que li hauria agradat trobarla bèn mala... ¡No ho hauria dit may! Mira, Martí, quin bon cor que tè la tèva xicota.

ELVIRA.

Calli, calli, heretje!

MARTÍ.

Vaja, Elvireta, quédát una estona. ¡Qué més vols!... En lloch de trobar á la mare matala, 'm trobas á mi. ¿Que hi perts alguna cosa?

ELVIRA. (Després de mirarse'l y ab salameria.)

¿Sabs qu' estás fet un pollo molt elegant?

MANQUET.

(Adios... Ja tenim la polla al bertrol! ¿Qué vá que ja no 's mou?)

MARTÍ. (Prentlli la mà)

Ah! ¡Y si sabessis qué de cosas tinch que dirte, Elvira mèval...

ELVIRA.

Y jol... ¡Ay! Cóm més vá més t' estimo. (S' asseuhen.)

MANQUET. (Cantant á mitja veu.)

«Cantem, ninas del Ter
al só de la dulsaina:
cantem, ninas del Ter
l' amor d' un cor fidel.»

(Mentres canta 'l Manquet, Martí y Elvira asseguts en segon terme, 's parlan en veu baixa y ademans amorosos.)

MANQUET. (Ab sorna.)

Elvira ¡y donchs que no se 'n vá?

MARTÍ. (Impacient á Manquet.)

Pero home!...

MANQUET.

Ah, sí, tens rahò: jo ara aquí raig nosa... Adèu. (En actitud de anarsen pel foro.)

ELVIRA. (Ab vivesa.)

No se 'n vaji, Manquet; no 'm deixi sola.

MARTÍ.

Quédát.

MANQUET.

Está bè: 'm quedo á vigilar. Faré de sogra. (Girantse d' esquena y ab ironia.) Cuidado noys, que vigilo.

(Se posa á cantar las dos següents estrofas de la QUEIXA D' AMOR, ab la circumstancia de que lo que la lletra indica, ha de coincidir precisament ab los gestos y ademans de Martí y Elvira, fins que Martí fá un peto en la mà de aquesta, en lo moment oportú.)

MANQUET.

«No bé t' he mirat,
pitèra nineta,
tos ulls han forjat
bullenta sageta
que 'l cor m' ha cremat.»

(Se gira y al veure que 's ademans dels enamorats coincideixen ab la lletra, exclama:)

¡Qué 'n sabia en Clavé! ¡Mare de Dèu, y que 'n sabia!

(Recitant los quatre versos primers y cantant los dos últims de la següent estrofa.)

«Ab grat atractiu
al bell jovenet,
la nina somriu;
y en torn del marge
ressona festiu
un dols petonet.»

(Sona 'l petó.)

LO BORDET.—MANQUET. (Dibuix de Apeles Mestres.)

«Y escolta los cants bells dels rossinyols, pinsans...»

Pinsans!... Pinsans!.. La qüestió es de pinsans.

(Acte primer.—Escena X.)

MANQUET. (Girantse ab precipitació.)

¡Qué aprofití!

ELVIRA. (Retirant la mà rezelosa.)

Ay... vés...

MARTÍ. (Reconvenintlo.)

¡Manquet!

MANQUET.

Veyéu... ¡No 'us ho deya? Jo aquí destorbo. (En actitud de anarsen.)

ELVIRA.

No, no, quédís, fassim aquest favor... Vés qué diria la gent, si algú 'ns vejés aquí tots sols...

MANQUET. (Desde la porta.)

Nada... nada... Me 'n vaig: está á punt d' arribá 'l tren, y vull sè á l' estació com cada dia.

ELVIRA. (Alsantse de repent.)

Tè rahò: no me 'n recordava.

MARTÍ.

Ja vols anarte'n?... ¡Tant aviat!...

ELVIRA.

¡Ay, Dèu mèu, quin compromís, si no 'm recordo del tren!...

MARTÍ.

Y aixó, per qué?

ELVIRA.

Arriba 'l papá de Barcelona... Figúrat si al entrá á casa no m' hi troba!...

MANQUET. (Desde la porta.)

Donchs, créguim, no s' entretinga!

ELVIRA.

Per aixó mateix... Adèu Martí.

MARTÍ.

Adèu, adèu, vida mèva. (Encaixant ab efusió.)

MANQUET. (Acostants'hi.)

Vaja, ¡Está llesta la balandra?... (Imitant lo vapor com al principiar l' escena.) Xuf... xuf... Ara surt lo remolcador!... (Surt per foro dreta, seguit d' Elvira.)

Terminada aquesta escena torna en Pere Blay ab un revólver que li ha deixat lo seu company al morir. Poch després compareix D. Jacinto, y diu á n' en Blay que ab lo mateix tren ha arribat D. Lluis al Masnou, per lo que 'l marino agafa 'l revólver, decidit á anarlo á trobar.

La Sra. Rosa, al intentar detenirlo, tè un gran treball, surt en Martí en busca del metje, y recobrada de aquell atach que, desde que li van pendre 'l noy li vè al més petit disgust, se celebra una llarga entrevista entre 'l marino y 'l notari. Aquest li porta de Barcelona una

copia del testament y una carta de la mare de 'n Martí. —«Ab aquests documents, li diu, teniu lo medi més segur de ferir al vostre enemic en l' entranya sensible, l' interés.» Lo marino 's veu la partida guanyada; pero s' ha de desenganar al saber que la llei regoneix la patria potestat als pares naturals, olvidantse dels adoptius.—«Quina llei es aquesta? exclama en Pere Blay; una llei que premia 'l delictu y castiga la virtut? ¿Y qui es ben mirat lo pare de 'n Martí? ¿Ell que va abandonar-lo o jo que vaig recullir-lo? ¿Ell que no se 'n ha recordat fins ara que hi ha quartos de per mitj, o jo que desinteressadament li tingut aquí a casa per espay de divuyt anys; ell que ha fet la carn o jo que hi fet l' home? Que baixi Déu del Cel y ho diga.»—«D'eu vos donaria la rahò, diu lo notari; pero las autoritats y 'ls tribunals han de atenerse estrictament a la llei escrita.»

En efecte, D. Lluís se presenta acompanyat del arcalde: aquest que té ordres del governador, intima l' entrega de 'n Martí al seu legitim pare y quan ja están a punt d' endur-sele'n, la mare adoptiva desesperada, s' atravessa a la porta, y cau a terra desmayada.—«Trepitjume, exclama, aquest es lo premi que mereixo.» —«Millet, diu lo metje al arcalde, vos sou responsable de la vida de aquesta dona.» Y l' arcalde, avants de consumir un acte tant odiós, entrega la vara al agutzil: «Porta la vara a casa de la vila y digas a tothom que 'h Millet ha dimittit. Jo no faig aquestes coses. En tot cas que vinga 'l goberador en persona y si es pare de familia, aquí 'l vull veure.»

Altra vegada tornan a trobarse davant per davant lo pare natural y 'l pare adoptiu, que li demana compte de la fortuna de 'n Martí.—«Heu fet tart, diu en Manquet que 's presenta en aquell moment: aquest se'yor se l' hi ha pulida a la Borsa.» Y explica lo que li han contat uns passatjers que anavan en lo tren y revela que al bolsín fins l' han posat al quadro. D. Lluís torna a estar arruinat.

Terribles son los cárrechs que fulmina Pere Blay contra D. Lluís: aquest se confessa culpable, y al increparlo 'l marino, y al dirli qu' es un barco corcat, y que 'ls barcos corcats han de anar a pico, D. Lluís Giralt empunya 'l revólver y 's disposa a suicidarse. Pero sent la racana del fill se matará sense obtenir si quiera 'l perdó de 'n Martí? ¡Oh no! En Martí 's precipita als seus brassos; D. Lluís cau als seus péus, y al véureli aquell entre mans lo revólver de 'n Pere Blay, «Vos li heu donat!» exclama.—«Es un miserable», crida en Blay.—«Es lo meu pare!» exclama en Martí: ¡es un naufrèch! Desde quant als pobres naufrèchs se 's dona un cop de rem per enfonzarlos? Semb'la mentida que siguéu marino!» Conmogut en Pere Blay, desarma a D. Lluís.

Lo metje revela que si no li tornan al fill, la Rosa es morta, y D. Lluís, al sentirho, abdica 'ls seus drets. «Vosaltres sou més dignes que jo de possehirlo, quèduse'l.» Ja no se suicidarà: tornar al mar d' ahont n' havia fugit per horror, y si mereix la mort que li envihi Déu. En Pere Blay lo perdona: 'l seu fill, plé de sentiment, l' abraça y aquell desventurat, desapareix ab los ulls coberts de llàgrimas.

Per últim D. Jacinto que ha presenciat la grandesa de cor del jove Martí, li concedeix la mà de l' Elvira.

Ressenyat a grans rasgos l' argument de *Lo Bordet*, res més nos cal dir sinó qu' es tal l' interés que desperta, que son moltes las personas que no 's contentan ab véure'l una sola vegada, y que confessen que a cada nova representació hi descubriexen nous detalls y primors. Per fixar lo mérit de aquesta obra, hauriam de repetir lo que queda degudament consignat en la premsa local, sense distinció de partits.

Lo que si farém notar es la magnífica execució que ha trobat en la companyia del Sr. Tutau. La senyora Mena, plora y fa plorar, representant al viu lo paper de Rosa. La Sra. Ferrer está molt bé en lo d' Elvira. Admirable 'l Sr. Tutau, qu' en lo últim acte sobre tot, sab comoure al públich que cada nit l' aplaudeix: lo Sr. Martí interpreta de una manera acabada 'l tipo de Pere Blay: lo Sr. Capdevila s' ha revelat un actor de primera forsa, donant vida al Manquet, mescla indefinible de cómic y sentimental, que passarà entre las grans creacions del teatro catalá: lo Sr. Oliva representa a conciencia 'l paper de Martinet, lo mateix que 'l Sr. Nieto que fa un D. Jacinto molt ben encaixat. Lo Sr. Borrás cada nit se fa aplaudir en son curt paper d' arcalde y 'l Srs. Llibre, Daroki y demés que prenen part en la representació contribuixen al excelent conjunt que alcanza la representació.

Avuy aquesta es poch menos que perfecta.

N. N. N.

En lo número próxim parlarém dels discursos de D. Emilio Castelar, que tant han ocupat aquests dias l' atenció pública. Avuy nos falta l' espay per ferho ab l' extensió deguda.

Y a fe que no ho sentim, per tractarse de un assumpto molt delicat que ha de meditar-se moltíssim.

Avuy com avuy no hi ha espanyol que no somibi. Qui més qui menos té 'l seus quartos posats a la timba nacional, y tothom espera que rodi 'l bombo y surti un número.

¡Quántas ilusions! ¡Quántos projectes! ¡Quántos propósitos están pendants del número que se n' ha d' endur la grossa!

Y 'l govern encarregat de cumplir las lleys, inclús aquella que prohibeix los jochs de atzar, lo govern que manté tribunals per castigar als jugadors y policia per perseguirlos; lo govern que no perdonarà a quatre infelissos que 's vejin sorpresos jugant al set y mitj al fondo de un cafeti, lo govern empunya 'l bombo, y exclama:

—¡Peléulo al pobre Peret!

Y després de tot resulta que la grossa qu' esperan los jugadors, lo pobre Peret se l' emporta dos vegadas, com se 'n podrà convence qualsevol restant de la cantitat que li reporta la venta dels bitllets, lo valor dels premis que dona.

Ara comprench perque persegueix als jugadors y no permet més rifa que la seva.

Un altre 's contentaria ab un petit tant per cent. Y ell en aquest cas no podria sostenir la competència y 's veuria obligat a plegá 'l ram.

En lo debat polítich va recordar en Cánovas que 'ls sublevats de Vicálvaro, si bé s' havian insurreccionat, donavan lo crit de «¡Viva la Reynal!»

Es molt cert, com ho es també que las forsas leals que 'ls perseguian donavan lo mateix crit.

Al crit de «¡Viva la Reynal!» se cambiavan balas, ansiosos d' enviarse mútuament al altre barri.

Tenian fam de demostrar prácticament una de las grans teorías de 'n Cánovas: la monarquia es la pau.

En Lopez Dominguez está resoltament decidit a ferse célebre.

Després de las inconveniencias ditas anteriorment, ha tornat a la carga, acentuant la seva inquina als republicans, y prometent que 'ls farà la guerra més despiadada.

De manera que, ara com ara, ja ha deixat enderrera a n' en Cánovas.

Perque don Anton l' únich que vol es escabexarnos. Y en Lopez Dominguez desitja menjarse'ns crusos.

Repetint lo nebot de 'n Serrano lo que ja havia apuntat, ha afirmat qu' ell, ab la seva bandera, anirà a tot arréu.

¡A tot arréu!

Pues miri; vájissen a dalt del colomar, y fassi volar los coloms.

Qu' es per l' únich que serveix avuy la seva bandera.

Finalment, ha assegurat qu' ell no deu res a la República, perque 'l grau de tinent general va obtenirlo en temps de 'n Zavala.

¡Pero vinguin aquí, atolontrat nebot!... En temps de 'n Zavala ¡no hi havia República encara?

¡Pobre general! Ja ho ha perdut tot. Hasta la memoria.

La moda de las huelgas se vá extenent. Tres mil treballadors s' han declarat en vaga en unas fabricas de prop de Sant Petersburgo, cometent algunas violencias.

Aquestos obrers son *filadors*. Aixó no *fila* gayre bé.

RESPIRÉM.

Está a punt de aprobarse 'l projecte de llei relatiu a la construcció de una presó modelo en la ciutat de Barcelona.

No hi haurá periodista que al llegir la noticia no 's conmogui y plori de agrahiment.

Perque tot aixó 's fa per obsequiarnos. Ara no més falta saber qui de nosaltres l' estrenará.

Está decidit que las Còrts quedin tancadas lo dia 23 del actual.

L' antivigilia de las Pasguas. En Sagasta es aixís, ha posat a la porta de la Presidencia un rétol que diu: «No se admiten felicitaciones»

No vol que 'l país li presenti la dècima. Té a la butxaca la propina de las reformas, y no vol donarla, ni que 'l reventin.

Ademés, ja ho diu lo ditxo: «Per Nadal, cada ovella al seu corral.»

Y las ovellas sagastinas tenen la menjadora del corral ben provehida.

Res: D. Práxedes vol que li deixin menjar gall y turrons ab tota tranquilat.

Per barra, ja se sab, ningú com en Romero Robledo. Fa poch dias va reunir en lo *Teatro de la Comedia* als principals caciques de provincias.

Y posat a ferlos un discurs, va dirlos: «Es necessari que 'l nostre partit se consagri a matar lo caciquisme, planta malehida qu' esterilisa 'ls millors propósitos dels partits polítichs.»

¡Ara vejin!

Sòrt que 's tractava de una comedia ó més ben dit de un simple monòlech del gran comediant.

Que si tots los caciques allí reunits haguessin tingut paper senyalat, la comedia 's converteix en sarsuela y hauriam sentit lo coro de

«No nos mates-No nos mates... Déjanos vivir en paz...»

En Sagasta va fer un discurs molt hábil, per veure si podrà fer seguir als esquerrans.

Pero tot va ser inútil: en aquell moment no duya gens de formatje per enllepolirlos y 'ls esquerrans de las paraulas ja no 'n fan cas.

Volen probas: es a dir formatje... ó alguna altra cosa de sustancia.

Segons en Cánovas, los brassos qu' en Castelar allarga a n' en Sagasta no poden fer altre cosa que ofegar-lo.

Escolti, don Anton: ¿no 'ls hi allarga també 'ls brassos vosté?

¡Qué també vol ofegar-lo?

Home, vaji poch-a-poch y amidí més bé las taulas, perque ab aquestas paraulas descubriex un xich lo joch...

En un quartel:

Lo sargento:—Cabo Gonzalez, dintre de una hora vindrá 'l capitá a passar revista: que tots los soldats de la companyia 's cambihin la camisa.

Lo cabo:—Está molt bé.

Quinze minuts després torna 'l sargento a veure si s' han executat las sevas ordres y adonantse de que no han sigut atesas, crida al cabo y li diu:

Lo sargento:—¿Es aixís com se compleixen los meus mandatos?

Lo cabo:—Dispensi; pero no hi havia més camisas al quartel que las que duhen posadas.

Lo sargento:—Tant se val: lo que 's mana té de cumplirse: que 'ls soldats immediatament se cambihin la camisa ells ab ells.

Coloqui entre un senyor y una senyora a propósit de un casat molt lleuger de cascos.

—A mi 'm consta, pero de una manera positiva, qu' en Lluís no estima a la seva senyora.

—¿Y en qué 's funda per fer una afirmació semblant?

—En qué 'm fundo? Si tothom ho sab: en Lluís es un home que li agradan totas.

—Per aixó mateix: agrasantli totas, per forsa ha de agradarli també la seva esposa.

La portera ensenya a una senyora un pis de la casa qu' está per llogar.

La senyora pregunta: —Diguim una cosa, portera ¿hi ha xiuxes en aquest pis?

La portera ab molta amabilitat: —Crech que no; pero si la senyoreta vol, se n' hi podrán posar.

—¡Miréu si es portentós! deya un pare de familia. 'l meu fill gran vá neix ab tota la dentadura.

—Vaya una extranyesa, diu un segon, la de casa va tenirne un que al neix ja duya bigoti.

—Y aixó que componi replica un tercer: a casa n' hi ha un que té vuit dias, que quan va neix ja estava vacunat.

LO BORDET. Se ven aquesta obra esmeradament impresa, en la libreria de Lopez Bernagossi, Rambla del mitj, 20.—Preu, 2 pessetas.

LOPEZ, Editor.—Rambla del Mitj, 20. Barcelona: Imp. de Lluís Tasso, Arc del Teatro, 21 y 22.